

PÁTROVÁ, K. *Hrdelní zločiny na brandýském panství v 16.–18. století.* Brandýs nad Labem – Stará Boleslav: Kamil Voděra, Foto-grafika, 2018, 119 s.

Recenzovaná kniha Karin Pátrové, archivářky působící ve Státním oblastním archivu v Praze-západ, je tvořena dvěma hlavními částmi: v první z nich představuje obecné problémy studia kriminality a práva v Brandýse nad Labem (s. 5–44) a v druhé se věnuje konkrétním deliktům spáchaným v období 16. až 18. století na brandýském panství (s. 45–106). Vprostřed je kniha doplněna o plnobarevnou obrazovou přílohu (nečíslováno), na konci pak může čtenář nalézt použité archivní prameny, přehled odborné literatury, místní rejstřík a obsah.

Jelikož se jedná o publikaci populárně naučnou, logicky zde absentují některé části typické pro odborné práce, jako je úvod, závěr či metodologická východiska. Na druhou stranu je součástí knihy poznámkový aparát, který hojně odkazuje zejména na použité primární prameny, případně na odbornou literaturu. Na tomto místě je potřeba ocenit zejména rozsah práce s primárními prameny, které pocházejí z Národního archivu (zejména fondy Apelační soud, Stará manipulace a Nová manipulace), Státního oblastního archivu v Praze, Státního okresního archivu v Mělníce a Státního okresního archivu Praha-východ (zde pochopitelně především fond Archiv města Brandýs nad Labem). Zacházení s odbornou literaturou je přiměřené povaze práce a tvoří ji zejména přehledové monografie, ale i několik dílčích studií.

Za výchozí pramen pro poznání hrdelního soudnictví zvolila autorka materiály vzniklé v souvislosti s vyšetřováním kriminality na brandýském panství od první poloviny 16. století do století 18. Vedle toho použila autorka i dobové tisky trestních zákoníků, stejně jako edice dalších pramenů. Díky velkému rozsahu prostudovaných pramenů byla schopna podat věrný obraz nejen hrdelního soudnictví a právního prostředí daného místa a období, ale rovněž i každodenního života, což práci přidává na kvalitě.

V tomto ohledu je nutné ocenit zejména poznatky snášené nejen k materiálnímu, ale především procesnímu právu, kdy autorka identifikuje komunikaci městských soudů s apelačním soudem. Ta se odehrávala prostřednictvím České komory, která v tomto případě sloužila jako jakýsi mezistupeň mezi oběma instancemi.¹ Díky zachované korespondenci vztahující se k jednotlivým případům pak autorka může uvést významná zjištění k praktickému fungování dobového justičního systému. Z citací vybraných částí vyplývá, že

¹ Zde autorka čerpá zejména z materiálů uložených v Národním archivu, fond Nová manipulace, sign. C 4/1. Brandýské panství je zde oproti jiným komorním panstvím zastoupeno relativně hojně, autorka tak musela projít velké množství materiálu.

pisatelé jednotlivých listin odkazovali na konkrétní ustanovení právních předpisů – v této rovině lze pouze litovat, že se autorka nepokusila o větší propojení psaného práva a dobové praxe, neboť by se jednalo o doklad právní kultury příslušného období. Je však pochopitelné, že tak neučinila, neboť tento postup by zřejmě většinu běžných čtenářů neoslovil.

Ačkoli jsou hlavním dlouhodobým zájmem autorky církevní dějiny na Brandýsku, lze jen uvítat, že se pustila i na pole trestního práva a jeho dobové praxe. Na tomto místě je nutné současně ocenit stabilní a vhodně zvolenou terminologii, která se může rovnat odborným pracím zaměřeným na dějiny kriminality. Kniha je napsána čtivým jazykem a vhodně doplňována o ukázky pramenů či fotografie míst, které se bezprostředně váží k výkonu spravedlnosti. Svou kvalitou je kniha na pomezí odborné a populárně naučné literatury, což je nutné jednoznačně uvítat, neboť díky tomu ji lze využít jako podklad pro další vědecké bádání.

Josef Vacek

doi: 10.14712/2464689X.2020.10